

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างยั่งยืน

Guidelines for Sustainable Cultural Heritage Tourism Development in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

สุดธิดา พาดฤทธิ¹, พระครูศรีสิทธิบัณฑิต², พระครูธรรมธรรณบุญเที่ยง ลักษณะพลวงศ์³
และ พระครูปลัดโยธิน พลดงนอก⁴

Sudtida Padrit¹, Phrakrusrisitthibandit², PhrakruthammathonBunthiang Lakphonvong³
and Phrakruparad Yothin Phondongnok⁴

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: ¹Sudtida.padrit@mcu.ac.th

Retrieved: December 12, 2024; Revised: December 20, 2024; Accepted: December 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาที่สำคัญประกอบด้วย 1) การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้คงความเป็นของแท้ดั้งเดิม 2) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบการคมนาคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยว 4) การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าทางวัฒนธรรม และ 5) การส่งเสริมการตลาดที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: การพัฒนา, การท่องเที่ยว, มรดกวัฒนธรรม, อย่างยั่งยืน

Abstract

This article aims to study and propose guidelines for sustainable cultural heritage tourism development in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Using mixed research methods, both quantitative and qualitative approaches, data were collected from tourists, entrepreneurs, and relevant organizations. The findings revealed five key development guidelines: 1) conservation and restoration of historical attractions

while maintaining authenticity, 2) development of environmentally friendly facilities and transportation systems, 3) promotion of local community participation in tourism management, 4) development of tourism personnel's knowledge and understanding of cultural values, and 5) marketing promotion emphasizing value addition through cultural identity. The recommendations from this research will be beneficial for planning sustainable cultural heritage tourism development in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province in the long term.

Keywords: Development, Travel, Cultural Heritage, Sustainable

บทนำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกโดยองค์การยูเนสโกในปี พ.ศ. 2534 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในแหล่งมรดกโลกที่ได้รับการยอมรับจากองค์การยูเนสโก เนื่องจากมีคุณค่าในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่นี้เป็นสิ่งสำคัญเพื่อรักษาคุณค่าและความสมดุลระหว่างการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ บทความนี้มีเป้าหมายเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนายั่งยืน โดยอ้างอิงข้อมูลจากการวิจัยและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

พระนครศรีอยุธยาเคยเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรไทยในอดีตและมีความสำคัญในระดับสากล เนื่องจากเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมจากหลากหลายชาติ บทความนี้จะพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่ ได้แก่ การจัดการทรัพยากร การมีส่วนร่วมของชุมชน และการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเสนอแนวทางเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว

บทความนี้จะนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนา

1. การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์โบราณสถานและศิลปวัตถุในพระนครศรีอยุธยาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม การซ่อมแซมและบูรณะโบราณสถานควร

ดำเนินการอย่างระมัดระวัง โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และอ้างอิงงานวิจัยทางประวัติศาสตร์เพื่อคงสภาพเดิมของแหล่งมรดก นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลดิจิทัลเกี่ยวกับโบราณสถานเพื่อให้เกิดการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2. การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนในพื้นที่มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว การส่งเสริมการสร้างอาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น งานหัตถกรรมท้องถิ่น การแสดงศิลปวัฒนธรรม และการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถช่วยเพิ่มรายได้และสร้างความภาคภูมิใจในมรดกท้องถิ่น การจัดตั้งกลุ่มชุมชนหรือเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนจะช่วยให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญ การลดขยะ การจัดการน้ำเสีย และการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่โบราณสถานเป็นวิธีการที่สามารถลดผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดในสถานที่ท่องเที่ยว เช่น การติดตั้งระบบพลังงานแสงอาทิตย์ในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทยที่มีมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า เช่น วัดโบราณ พระราชวังเก่า และวิถีชีวิตชุมชนที่สะท้อนถึงความรุ่งเรืองในอดีต การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่นี้จึงต้องคำนึงถึงความยั่งยืน เพื่อรักษาคุณค่าและเอกลักษณ์ของมรดกวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังได้ชื่นชม ในบทความนี้จะนำเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยว

1. การส่งเสริมและฟื้นฟูทรัพยากรมรดกวัฒนธรรม

การอนุรักษ์โบราณสถาน ควรมีการบำรุงรักษาและฟื้นฟูแหล่งมรดก เช่น วัดพระศรีสรรเพชญ์ วัดไชยวัฒนาราม และพระราชวังโบราณ โดยใช้เทคนิคที่ไม่ทำลายโครงสร้างเดิม รวมการรวบรวมองค์ความรู้: การจัดเก็บและนำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เช่น นิทรรศการในพิพิธภัณฑ์หรือแอปพลิเคชันสำหรับนักท่องเที่ยว

พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว จัดทำเส้นทางที่ครอบคลุมหลายวัน เพื่อเพิ่มระยะเวลาการพักของนักท่องเที่ยว เช่น เส้นทางเยี่ยมชมวัดสำคัญและตลาดน้ำ

2. การพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการ

พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว: ฝึกอบรมมัคคุเทศก์ให้มีความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และภาษา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติ

ปรับปรุงระบบข้อมูล ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อให้ข้อมูลที่ครบถ้วนเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว

ควบคุมมาตรฐานสินค้า ส่งเสริมสินค้าชุมชน เช่น งานหัตถกรรม และอาหารพื้นเมือง โดยเน้นคุณภาพและเอกลักษณ์

3. การส่งเสริมการตลาดเพื่อสร้างภาพลักษณ์

ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล ใช้โซเชียลมีเดียในการสร้างแบรนด์ “อยุธยาเมืองมรดกโลก” ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

1. การส่งเสริมการศึกษาวิจัย

สนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และมรดกวัฒนธรรมของพระนครศรีอยุธยา เพื่อเพิ่มความเข้าใจและข้อมูลสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว

ใช้เทคโนโลยี เช่น การสร้างแบบจำลอง 3 มิติของโบราณสถาน เพื่อให้ข้อมูลและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

จัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น แอปพลิเคชันมือถือหรือเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ปรับปรุงเส้นทางการเดินทางและการเข้าถึงพื้นที่โบราณสถานให้สะดวกและปลอดภัย พัฒนาป้ายข้อมูลและศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้ทันสมัยและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พักแรมเชิงอนุรักษ์และร้านอาหารที่นำเสนออาหารพื้นเมือง

1. การสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จัดเทศกาลหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เช่น การแสดงละครพื้นบ้าน การสาธิตการทำอาหารไทยโบราณ และการเดินชมตลาดย้อนยุค ใช้การสื่อสารเชิงการตลาดที่เน้นคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจเรียนรู้

ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเรียนรู้ (Educational Tourism) โดยการจัดโปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมสำหรับนักท่องเที่ยว

2. การกำกับดูแลด้านกฎหมาย บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการทำลายหรือการใช้พื้นที่โดยไม่เหมาะสม ออกข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่หนาแน่น จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่มีหน้าที่ดูแลการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม

3. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในด้านการพัฒนาและอนุรักษ์ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ สนับสนุนการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เชื่อมโยงข้อมูลและกิจกรรมการท่องเที่ยวระหว่างพื้นที่มรดกโลก (UNESCO, 2024)

ปัจจุบันยังคงมีร่องรอยทางประวัติศาสตร์และโบราณสถานที่สำคัญมากมาย เช่น พระราชวังโบราณ วัดพระศรีสรรเพชญ์ วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ วัดพระราม และวิหารวัดมณฑลพิตร

นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอื่นๆ เช่น หมู่บ้านโปรตุเกส หมู่บ้านฮอลันดา และหมู่บ้านญี่ปุ่น (Damkerng, 2019)

การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงมีความสำคัญในหลายด้าน ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวสร้างรายได้และการจ้างงานให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ช่วยกระจายรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ช่วยอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

ด้านการศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สำคัญ ช่วยส่งเสริมการศึกษาและการวิจัย

ด้านการอนุรักษ์ การท่องเที่ยวช่วยสร้างแรงจูงใจและรายได้ในการอนุรักษ์โบราณสถานและมรดกทางวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไม่เหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นได้ เช่น ปัญหาความแออัด การทำลายโบราณสถาน และการสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและอนาคต ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และชุมชนเจ้าบ้าน

โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

- การอนุรักษ์และส่งเสริมคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการตัดสินใจและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว
- การสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้นักท่องเที่ยว
- การจัดการผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างเหมาะสม
- การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม
- การส่งเสริมการศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับคุณค่าของมรดกวัฒนธรรม
- การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนจะช่วยรักษาสสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว
- สถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ปัจจุบัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาเยี่ยมชมความงามของสถาปัตยกรรมโบราณและโบราณวัตถุจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังประสบปัญหาและความท้าทายหลายประการ เช่น

การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่หลัก: นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ท่องเที่ยวหลักเพียงไม่กี่แห่ง ทำให้เกิดปัญหาความแออัดและส่งผลกระทบต่อโบราณสถาน

การขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น: ชุมชนท้องถิ่นยังมีส่วนร่วมในการจัดการและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย (ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ, 2559)

การขาดการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว: ยังขาดการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้สัมผัสประสบการณ์ที่หลากหลาย (วรัญญา บุญญานุวัตร, 2023)

การขาดการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ: การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะ: การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดปัญหาขยะและมลภาวะในแหล่งท่องเที่ยว

การขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์: ยังขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และมีเอกลักษณ์

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนจึงมีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้และสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจ

การอนุรักษ์และส่งเสริมคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม โดยรักษาความเป็นของแท้และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว (สมยศ โองเคลือบ, 2555)

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการตัดสินใจและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้และผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

การสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้นักท่องเที่ยว ผ่านการเรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของชุมชน

การจัดการผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว

การส่งเสริมการศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับคุณค่าของมรดกวัฒนธรรม ทั้งแก่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยว (มนรัตน์ ใจเอื้อ, 2559)

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม โดยไม่ทำลายคุณค่าของมรดกวัฒนธรรม

การส่งเสริมการตลาดอย่างมีความรับผิดชอบ เน้นการสื่อสารคุณค่าและความสำคัญของมรดกวัฒนธรรม

การบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมเข้ากับการพัฒนาท้องถิ่นในมิติอื่นๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมตามแนวคิดนี้จะช่วยสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว

สรุป

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยด้านการอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ แนวทางที่เสนอในบทความนี้สามารถเป็นกรอบการพัฒนาเพื่อรักษาคุณค่าและความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2564). *ประวัติศาสตร์และโบราณคดีพระนครศรีอยุธยา*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ, เสรี วงษ์มณฑา, ชุษณะ เดชดณ และ ญัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ. (2559). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 4(2), 34-45.
- มนรัตน์ ใจเอื้อ. (2559). รูปแบบการตลาดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม: ชุมชนบางหลวง ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 12(3), 12-24.
- วรัญญา บุญญานวัตร. (2565). การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเขตเมืองมรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 8(6), 237-252.
- สมยศ โองเคลือบ. (2555). ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อแหล่งมรดกโลกอยุธยา: การวัดการรับรู้ของชุมชนท้องถิ่น. *วารสารวิชาการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 8(1), 31-55.
- UNESCO. (2023). *World Heritage Sites in Thailand*. Retrieved from <https://whc.unesco.org>
- World Tourism Organization. (2018). *Sustainable Tourism Development*. Madrid: UNWTO.